

Beslutningsforslag nr. B 22. Fremsat den 16. oktober 1985 af Lenger (VS), Albrechtsen (VS), Pernille Falcon (VS), Elisabeth Bruun Olesen (VS) og Tinning (VS)

Forslag til folketingsbeslutning

om tilvejebringelse af de fornødne faciliteter til brug for Dansk Røde Kors og Dansk Flygtningehjælp

Folketinget opfordrer regeringen til at tilvejebringe den fornødne kapacitet til, at Dansk Røde Kors og Dansk Flygtningehjælp kan udføre deres funktioner over for flygtninge og asylansøgere på en sådan måde,

- at aktiviteterne spredes bedst muligt geografisk under hensyn til muligheden for at opnå lokalbefolkningens aktive medvir-

ken, og

- at de lokale centre opnår den optimale størrelse under hensyn til de opgaver, som skal løses i disse centre, om nødvendigt gennem fremsættelse af lovforslag, der giver regeringen fornøden lovhjemmel til at pålægge de enkelte kommuner en forpligtelse til at anvise private eller kommunale faciliteter i fornødent omfang.

Bemærkninger til forslaget

Situationen for de asylansøgere og flygtninge, som opholder sig i Danmark, er i stigende grad blevet kaotisk. Det har i september 1985 været nødvendigt at tage telte i brug for at fremskaffe de fornødne pladser, og fra forskellige egne af landet har der været udtrykt betænkelighed ved, at indkvarteringen af flygtninge styres efter tilfældighedens princip, f.eks. med baggrund i, hvor der findes tomme eller fallerede hoteller.

Sådanne betænkeligheder har intet som helst at gøre med racisme eller modstand mod flygtningene eller dansk flygtningepolitik. Tværtimod er kritikken rejst af nogle af de mennesker, som gennem en frivillig og uegennyttig indsats har været med til at støtte flygtningene, og som på ingen måde kan siges at være negativt indstillet.

Dette gælder f.eks. en række af de udtalelser, som lokale beboere fremsatte om planerne om indkvartering af et større antal flygtninge ved Slette strand. Beboerne pegede bl.a. på, at det ville være helt umuligt for disse små bysamfund at yde en tilstrækkelig indsats over for flygtningene, holde kontakt til dem, inddrage dem i lokalsamfundets aktiviteter og støtte dem moralsk og psykisk.

Situationen for Dansk Røde Kors og Dansk Flygtningehjælp har på den anden side været umulig. De to organisationer har måttet affinde sig med de faciliteter, som de tilfældigvis har kunnet skaffe, og at tage andre hensyn end de rent fysiske har været en luksus, som de ikke har kunnet tillade sig.

Forslagsstillerne er helt overbevist om, at de fornødne faciliteter findes, og at det kun er et spørgsmål om, at de rette myndigheder får til opgave at finde dem. Denne opgave kan ikke være uoverkommelig, da flygtningetallet fortsat kun er af størrelsesordenen 2 promille af befolkningen, svarende til at en kommune med f.eks. 50.000 indbyggere skal finde ca. 100 pladser, hvis forpligtelsen fordeles ligeligt. Dette er dog ikke meningen med dette forslag, jfr. nedenfor. Efter forslagsstillerens opfattelse er kommunerne de mest velegnede til at finde frem til egnede lokaliteter, da de har

det bedste overblik over det lokale område og de eventuelle ledige faciliteter, som findes.

Forslaget tilgodeser flere forskellige formål på én gang:

For det første er det et mål i sig selv at skaffe de fornødne faciliteter, så det undgås, at flygtningene skal opholde sig i telte.

For det andet ønskes flygtningene spredt så meget, at de lokale samfund får en reel mulighed for at iværksætte den nødvendige indsats med at integrere dem, holde kontakt til dem og give dem den fornødne støtte. Dette indebærer, at der må sættes en maksimumsgrænse for, hvor mange flygtninge det er hensigtsmæssigt at placere i et lokalsamfund; men hvis alle kommuner eller blot en væsentlig del af dem tager imod flygtninge, er der ingen problemer i at begrænse flygtningetallet andre steder.

For det tredje skal flygtningene placeres, så det bliver muligt for de lokale centre at fungere optimalt. Dette betyder, at der også må sættes en minimumsgrænse for, hvor mange pladser der skal findes i de enkelte lokalsamfund. Det skal dog bemærkes, at centerfunktionen udmærket – måske endog optimalt – kan varetages med et flygtningetal på 50–70 hvert sted.

For det fjerde skal forslaget modvirke racisme, fordi det bliver lettere at afmystificere flygtningene ved, at de møder lokalbefolkningen og lettere glider ind i det lokale samfunds funktioner og det lokale foreningsliv. Det er en kendt sag, at racismen er størst i de befolkningsgrupper, som aldrig har mødt en flygtning eller indvandrer, og mindst i de befolkningsgrupper, som har en jævn og afslappet kontakt til flygtninge og indvandrere.

Forslaget går ud på at pålægge regeringen at fremskaffe egnede faciliteter, om nødvendigt gennem vedtagelse af et egentligt lovforslag, som giver regeringen egentlig lovhjemmel til at pålægge den enkelte kommune at anvise et antal pladser, næppe under 50, til flygtningene. Faciliteterne skal stilles til rådighed for Dansk Røde Kors og/eller Dansk Flygtningehjælp efter behov, og forslaget tager således sigte på at løse kapacitetsproblemerne i de

to første faser af flygtningenes ophold i Danmark. Efter forslagsstillernes opfattelse ville det bedste være, om kommunerne frivilligt påtog sig at anvise det tilstrækkelige antal pladser, og derfor er forslaget ikke i første omgang udformet som et lovforslag, der kunne give regeringen hjemmel til at pålægge kommunerne opgaven; men hvis dette viser sig umuligt, eller hvis et antal kommuner søger at unddrage sig denne i første omgang moralske forpligtelse, finder forslagsstillerne det nødvendigt at udstyre regeringen med en decideret hjemmel til at pålægge kommunerne at løse opgaven. Efter forslaget kan kommunerne selv vælge, om de vil anvise kommunalt ejede eller privat ejede faciliteter. Udgifterne betales efter samme regler som hidtil, hvorfor forslaget ikke vil medføre merudgifter for nogen offentlig instans.

Forslaget kunne udmøntes på den måde, at hver kommune skulle anvise faciliteter svarende til f.eks. 2 promille af befolkningstallet. Dette ville imidlertid indebære, at de mindste kommuner kun skulle skaffe 10–20 pladser, hvilket ville vanskeliggøre en praktisk og rationel drift af centrene. Derfor ville det være bedre, at alle kommuner eller i hvert fald de fleste kommuner skulle stille f.eks. 50 pladser til rådighed, også selv om flygtningetallet på denne måde ville udgøre 1 pct. af befolkningen. Forslagsstillerne finder under alle omstændigheder et sådant flygtningetal uhyre beskedent og har heller ingen betænkeligheder, selv om tallet måtte udgøre 2, 3 eller 4 pct. af en kommunes indbyggertal. Med det begrænsede antal flygtninge, der har ophold i Danmark, er der imidlertid kun undtagelsesvis begrundelse for en så stor flygtningeandel i en enkelt kommune.

Hvis hver kommune finder ca. 50 pladser og kommuner med mere end f.eks. 20.000 indbyggere anviser et yderligere antal, svarende til befolkningstallet, er der allerede en rigelig kapacitet. Men af hensyn til en rationel og fleksibel planlægning i Dansk Røde Kors og Dansk Flygtninge-

hjælp er en vis overkapacitet at foretrække, så organisationerne har valgmuligheder og kan klare de situationer, som følger af den ujævne tilgang af asylansøgere.

Forslagsstillerne er fordomsfrie med hensyn til forslaget konkrete udmøntning, og de ovennævnte talstørrelser skal derfor først og fremmest illustrere, at det akutte problem er beskedent, hvis de lokale myndigheder i højere grad inddrages i arbejdet og hver især yder et bidrag. Tallene illustrerer én blandt mange andre løsningsmodeller, og forslagsstillerne ønsker at understrege, at der udelukkende er tale om et eksempel, og at fleksibilitet er vigtigere end firkantede modeller. Det kan godt tænkes, at der findes kommuner, hvor det er uhenigtsmæssigt overhovedet at anbringe asylansøgere og flygtninge.

Forslaget indebærer således ikke, at alle landets kommuner øjeblikkelig skal gå i gang med at anvise pladser. Men så mange kommuner skal gå i gang, at der hurtigt fremskaffes kapacitet til at løse de nuværende problemer og samtidig opbygges en vis reservekapacitet. Inddragelsen af kommunerne også i denne fase af flygtningearbejdet tilsigter således primært at tilvejebringe et styringsinstrument, hvori kommunerne udgør den aktive og uadvendte faktor.

Forslagsstillerne håber, at kommunerne frivilligt påtager sig opgaven; men hvis en række kommuner søger at unddrage sig forpligtelsen, eller hvis f.eks. de velstillede kommuner bliver genstridige, er det af hensyn til helheden, flygtningene og de øvrige kommuner nødvendigt at skride til lovgivning.

I første omgang går forslaget imidlertid kun ud på at pålægge regeringen ansvaret; men det er en selvfølge, at dette ansvar må udøves i samarbejde med de enkelte kommuner, idet forslagsstillerne ikke har forventning om, at regeringen selv vil have mulighed for at løse problemet og fremskaffe den nødvendige kapacitet.

Uddrag af bilag til justitsministerens redegørelse for regeringens initiativer på flygtningeområdet af 16. september 1985 (retsudvalget, alm. del – bilag 601)

Ansøgningsperioden

Tilværelsen for en flygtning, som kommer her til landet og melder sig som asylansøger, vil, såfremt han bliver meddelt opholdstilladelse her i landet som flygtning, kunne inddeles i tre forskellige perioder eller faser. Første periode er *ansøgningsperioden* (præasylfasen), det vil sige det tidsrum, der går fra det øjeblik, udlændingen kommer her til landet og meddeler, at han vil søge asyl, til det tidspunkt, direktoratet for udlændinge eller flygtningævnet har meddelt vedkommende flygtningestatus og opholdstilladelse her i landet. Hvis ansøgeren får asyl, er det herefter socialministeriet, der i samarbejde med Dansk Flygtningehjælp forbereder flygtningens tilværelse her i landet på længere sigt (integrationsfasen). Sidste periode er den egentlige bosætningsfase, hvor flygtningen på lige fod med danske statsborgere og på samme måde som andre indvandrere skal etablere sig i det danske samfund.

I det følgende beskrives disse faser nærmere.

For så vidt angår nyankomne asylansøgere er der fra den 1. marts 1985 indført den ordning, at de straks efter indreisen indlogeres på et af de i samarbejde med Røde Kors etablerede modtagelsescentre – Kongelunden eller Middelgrunden.

Umiddelbart efter modtagelsen informeres asylansøgerne om deres retsstilling. Dette sker blandt andet i form af foredrag på asylansøgenes eget sprog samt forevisning af lysbilleder. Justitsminister Erik Ninn-Hansen har endvidere taget initiativ til, at der udarbejdes en pjece, der snart er færdig, indeholdende blandt andet oplysninger om danske forhold, der skal udleveres til asylansøgerne.

Under opholdet på modtagelsescentrene bliver asylansøgerne desuden helbredsundersøgt.

Den nødvendige grundige afhøring af den enkelte asylansøger sker ved politiets foranstaltning i løbet af de første 2–4 uger efter asylansøgerens modtagelse her i landet, medens denne opholder sig i modtagelsescentret. Når politiets undersøgelse er afsluttet, bliver asylansøgerne overført til et opholdscenter.

Direktoratet for udlændinge træffer herefter afgørelse i sagen. En sådan afgørelse vil på nuværende tidspunkt i almindelighed foreligge i løbet af de første 2 måneder efter asylansøgerens indrejse.

I nogle sager vil det være nødvendigt at indhente yderligere oplysninger vedrørende forhold i ansøgerens hjemland eller foretage fornyet afhøring, og længere sagsbehandlingstid kan derfor forekomme. Det samme gælder, hvis sagen indbringes for flygtningævnet.

Opholdstilladelse efter flygtningereglerne giver kun, hvis den pågældende er omfattet af FNs flygtningekonvention (konventionsflygtninge), eller såfremt det af lignende grunde som anført i konventionen eller andre tungtvejende grunde ikke bør kræves, at den pågældende vender tilbage til sit hjemland.

Omfattet af FNs flygtningekonvention er enhver person, der »som følge af velbegrun- det frygt for forfølgelse på grund af sin race, religion, sit tilhørsforhold til en særlig social gruppe eller sine politiske anskuelser befinder sig uden for det land, i hvilket han har statsborgerret, som ikke er i stand til – eller på grund af sådan frygt ikke ønsker – at søge dette lands beskyttelse, eller som ikke har nogen statsborgerret, og på grund af sådanne begivenheder befinder sig uden for det land, hvor han tidligere havde fast bopæl, og ikke er i stand til – eller på grund af sådan frygt ikke ønsker – at vende tilbage dertil«.

Det er således ikke alle, som søger politisk asyl, som opnår status som flygtninge. Det sker kun, hvis ansøgeren findes at opfylde disse udtrykkelige betingelser. Det er således ikke en ubetydelig del af ansøgerne, som nægtes asyl, og som herefter udrejser af landet.

Det var tidligere således, at der i direktoratet for udlændinge havde ophobet sig en sagspukkel.

Denne sagspukkel er nu afviklet, idet justitsminister Erik Ninn-Hansen indsatte et betydeligt ekstramandskab både i politiet og direktoratet for udlændinge.

Direktoratet og politiet behandler således for tiden ca. 200 sager pr. uge.

Som ovenfor nævnt opholder asylansøgerne sig, mens sagen behandles af direktoratet for udlændinge og eventuelt flygtningenævnet, på de af justitsministeriet oprettede asylcentre, som ifølge en mellem justitsministeriet og Dansk Røde Kors indgået aftale drives af Dansk Røde Kors.

Der er ud over de 2 modtagelsescentre i alt 13 opholdscentre placeret på Sjælland og i Jylland, hvorved ca. 2300 personer kan indkvarteres. Der er p.t. indkvarteret ca. 1900 asylansøgere på disse centre.

Samtlige udgifter til ophold under sagens behandling afholdes af justitsministeriet, herunder lejeudgifter, lønninger til Røde Kors, forplejning, tøj, lægehjælp, transport, lomme penge m.v. Det kan oplyses, at udgifterne i alt andrager ca. 200 kr. pr. dag pr. asylansøger eller svarende til ca. 6.000 kr. pr. måned. Særlig om lomme penge bemærkes, at de for tiden udgør ca. 20 kr. pr. dag. Asylansøgerne skal heraf selv afholde udgifter til personlige fornødenheder såsom sæbe, tobak m.v.

På centrene er gennemsnitligt et personale på ca. 5 centermedarbejdere og 1 sygeplejerske pr. 100 asylansøgere, idet det forudsættes, at asylansøgerne i dagligdagen selv hjælper til med rengøring, madlavning m.v.

På asylcentrene udøver Dansk Røde Kors sin almindelige sociale og humanitære virksomhed.

Udgifterne hertil og til tilvejebringelse af de fornødne faciliteter i centrene til fritidsbeskæftigelse, sport med videre udgør 2 kr. pr. dag pr. asylansøger og afholdes af justitsministeriet.

Såfremt de pågældende er eller kommer i besiddelse af tilstrækkelige andre midler, skal

udgifterne vedrørende underhold m.v. i præ-asylfasen refunderes staten.

Det er et grundlæggende princip, at asylansøgere ikke under asylsagens behandling kan have lønnet eller ulønnet beskæftigelse med videre. Den hertil fornødne arbejdstilladelse vil i givet fald først blive meddelt i forbindelse med, at den pågældende opnår asyl.

Det gælder i det hele taget, at den integration, som indebærer blandt andet organiseret sprogundervisning, arbejdstilbud og fast bolig, først iværksættes, når en asylansøger opnår opholdstilladelse. For så vidt angår børn i den skolepligtige alder vil der imidlertid blive søgt organiseret undervisning for disse på et tidligt tidspunkt efter deres ankomst her til landet.

Hvis ansøgeren får asyl

Såfremt en asylansøger opnår opholdstilladelse efter flygtningereglerne, tager Dansk Flygtningehjælp sig herefter af flygtningens forsorg og integration. Midlerne til dette arbejde – såvel til de individuelle bistandsydelse som til personale og drift – får Dansk Flygtningehjælp stillet til rådighed over særlige bevillinger fra socialministeriet.

Overgivelsen til Dansk Flygtningehjælp sker efter nærmere aftale mellem justitsministeriet og Dansk Flygtningehjælp. Justitsminister Erik Ninn-Hansen har besluttet at forlænge den overgivelsesperiode, der hidtil har været gældende, for at give flygtningehjælpen bedre mulighed for at tilrettelægge integrationen på den mest hensigtsmæssige måde. Med samme formål har justitsministeren bestemt, at flygtningehjælpen på et tidligt tidspunkt skal have adgang til oplysninger om asylansøgernes personlige forhold og baggrund m.v.

Dansk Flygtningehjælp hjælper typisk flygtningene i en periode på ca. 18 måneder, hvorefter kommunerne overtager opgaven, hvis der stadig er behov for hjælp. Dansk Flygtningehjælp er i gang med at vurdere, hvordan integrationsperiodens længde kan nedsættes; det vil for eksempel være muligt for enlige og veluddannede flygtninge.

Begrundelsen for at anvende en særlig organisation til integrationsbistand til flygtninge fremfor det almindelige sociale apparat i kommunerne er først og fremmest af praktisk art. Det er nødvendigt med én instans, der

kan fordele flygtningene ud i samfundet og koordinere etableringen af de faciliteter og rammer, som den stærkt varierende og ofte akutte opgave kræver.

Når man fra statens side benytter en privat organisation som Dansk Flygtningehjælp til denne opgave, er der tale om en tradition, som går tilbage til flygtningehjælpens start i 1956, hvor Danmark modtog 1.400 ungarske flygtninge. Det har vist sig hensigtsmæssigt i mange henseender at gøre brug af en privat organisation og især en organisation med den brede folkelige støtte og opbakning, som Dansk Flygtningehjælp har i kraft af sin struktur som en samarbejde mellem 12 store humanitære og folkelige organisationer.

I den første tid under Dansk Flygtningehjælp får flygtningene ophold i integrationcentre. Disse centre er placeret rundt om i landet. I begyndelsen af opholdet her orienteres flygtningene om danske forhold, og flygtningehjælpen sørger for tilmelding til folkeregister, udstedelse af CPR-kort, tilmelding til skole og danskundervisning m.v. samt boligplacering.

Dansk Flygtningehjælp gennemfører i integrationsfasen voksenundervisning. I bosætningsfasen kan flygtningene følge aftensko-leundervisning på lige fod med andre indvandrere.

Flygtningene gives her undervisning i dansk sprog og i danske samfundsforhold. Denne undervisning er gratis for deltagerne, idet kommunerne og staten hver betaler 50

pct. af udgifterne til lærerløn og lederhonorar.

Et forslag om ny lov om undervisning af voksne indvandrere – herunder flygtninge – er under udarbejdelse i undervisningsministeriet.

Efter forslaget vil det blive en pligt for det offentlige at sørge for, at voksne indvandrere kan få undervisning, der gør det muligt for dem at fungere i det danske samfund.

For at fremme integrationsbestrebelse har der i de seneste år med støtte via undervisningsministeriet været gennemført en række projekter og udviklingsarbejder. Gennem vedtagelsen af den nye lov om undervisning af voksne og indvandrere skulle undervisningen kunne samordnes og koordineres på en måde, der gør det muligt at fremsætte relevante undervisningstilbud, der kan fremme integrationsbestrebelse.

Allerede i integrationsfasen optages børn i folkeskolen, hvor de blandt andet modtager intensiv danskundervisning.

I løbet af kort tid udkommer hæftet »Vore nye elever«, der er beregnet som oplysningsmateriale til lærere i gymnasieskolerne. Dette hæfte redegør for indvandrernes baggrund, deres kultur og sprog.

Efter opholdet i integrationscentrene, der hidtil gennemsnitlig har været 8 måneder, placeres flygtningene i selvstændige boliger, som Dansk Flygtningehjælp stiller til rådighed.